

організації процесу навчання педагог першопочатково залучає учнів до розв'язання навчального завдання (проблеми) досягаючи ініціювання учнем процесу пошуку нового знання; принцип інтегрованості – зв'язок з іншими освітніми технологіями: особистісно-орієнтованої освіти, проблемного, диференційованого навчання; принцип керуваності – передбачає можливість діагностичного цілепокладання, планування, проектування процесу навчання, поетапної діагностики, варіювання засобами і методами з метою коригування результатів; принцип відтворюваності – технологія може бути відтворена в інших ЗП(ПТ)О, іншими педагогами; принцип подієвості – на основі організованих освітніх подій (ситуацій) виявляється вплив на того, хто навчається, змінюються його уявлення, цінності і смисли.

Концептуальна ідея технології розвитку ділової активності учнів полягає в проектуванні їхнього діяльного простору, в якому діяльні норми визначаються як загальні способи розв'язання конкретного завдання.

Зміст технології розвитку ділової активності здобувачів професійної освіти як процесу представлений типологією навчальних завдань, що узгоджені з основними видами діяльності підприємця (а саме: організація підприємства, планування підприємницької діяльності, розроблення і виведення на ринок товарів, згуртування однодумців, які розділяють ставлення до реалізації бізнес-ідей, управління персоналом, а також способи вирішення завдань, в основу яких покладено алгоритм прийняття управлінських рішень). Виконання цих завдань сприяє формуванню відповідних професійно значущих якостей для підприємницької діяльності.

Спосіб виконання навчального завдання є послідовною зміною ситуацій формування і розвитку ділової активності майбутніх фахівців, відповідно до етапів реалізації алгоритму прийняття управлінських рішень: ситуація актуалізації та проблематизації підприємницької діяльності; ситуація аналізу проблеми і постановки мети; ситуація розробки альтернативних рішень і вибору оптимального рішення; ситуація реалізації обраного рішення; ситуація контролю і оцінка результатів, рефлексії. Кожна ситуація формування і розвитку ділової активності забезпечує зростання рівня здатності передбачати наслідки прийнятих рішень і на цій основі своєчасно моделювати поведінку у процесі вибору альтернативного способу досягнення поставленої мети.

Становлення і розвиток ділової активності учнів ЗП(ПТ)О на основі розв'язання ситуативних завдань, бізнес-планування, завдань на здійснення підприємницької діяльності, завдання на розроблення і виведення на ринок товарів, завдання на командування і управління персоналом фірми – є реалізацією задачних форм навчання. Таким чином створюється простір освітнього кластера, що охоплює: суб'єктів формування підприємницької активності (роботодавці, підприємці-консультанти, педагоги, учні), цінності і смисли підприємницької діяльності.

Розроблена модель і технологія формування ділової активності майбутніх кваліфікованих кадрів орієнтує суб'єктів освітнього процесу на розбудову малого і середнього бізнесу в Україні.

СЕРДЮК ГАЛИНА

Чернігівський обласний педагогічний ліцей для обдарованої сільської молоді

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОБДАРОВАНОЇ СІЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ

Обираючи освітню траєкторію для дитини, батьки повинні розуміти, що це важливий і відповідальний вибір її майбутнього. Чи буде воно успішним за умов ринку праці, що динамічно змінюється? Чи буде реалізований інтерес до вивчення окремих предметів? Чи створені належні умови для професійного самовизначення, особистісного самовдосконалення та самореалізації? Усвідомлений і відповідальний вибір майбутньої професії відбувається в мотиваційному освітньому середовищі, у якому здобувачі освіти почуваються захищено, комфортно, розвивають свої здібності, життєво необхідні компетентності, реалізують профільні інтереси. Створення старшої профільної школи – важливий етап для підготовки старшокласників до професійного вибору. Розвиток дослідницьких компетентностей – потужна складова саморозвитку, самореалізації, самовиховання, що в істотно впливає на особистісно-професійне становлення обдарованої молоді. Формування таких компетентностей сприяє розвитку особистості, здатної в майбутньому бути дослідником, пошуковцем, експериментатором, винахідником, науковцем, а головне – особистістю, яка прагне вчитися протягом усього життя, практично використовувати набуті знання, вибудовувати траєкторію самореалізації і досягти суспільного визнання.

Гармонійне поєднання можливостей профільної школи для обдарованої молоді, зорієнтованої на розвиток як ключових, так і предметних компетентностей, із запитом щодо науково-дослідницької діяльності відкриває нові можливості для формування потужного інтелектуального, творчого потенціалу здобувачів освіти.

Система організації науково-дослідницької роботи представлена на прикладі досвіду роботи Чернігівського обласного педагогічного ліцею для обдарованої сільської молоді Чернігівської обласної ради, який був створений у 1994 р. з метою забезпечення рівного доступу до якісної освіти і сприятливих умов для навчання та виховання обдарованої сільської молоді Чернігівщини.

Одним з важливих завдань ліцею є не тільки допрофесійна профільна підготовка здобувачів освіти до вступу у виші; розроблення та впровадження нових технологій і форм організації освітнього процесу, але й забезпечення високої результативності участі учнів і вчителів ліцею в певних видах навчально-дослідницької та наукової діяльності.

Привертаємо увагу до ключових позицій організації науково-дослідницької роботи в закладі. Ідеться про систему відбору здобувачів освіти (проект «Перспектива» інтелектуальний збір «ISamp»); діагностичне вивчення освітніх запитів учнівства; комплекс методів, прийомів і методик, доступних для використання в дослідницькій діяльності ліцеїстів.

Вивчення й узагальнення педагогічного досвіду щодо організації дослідницької діяльності старшокласників – ще один потужний вектор системи роботи. Через моніторингові дослідження виявляється ступінь готовності вчителів до експериментальної та науково-дослідної діяльності. Освітня програма ліцею реалізується через діяльну спрямованість навчання, яка передбачає постійне залучення здобувачів освіти до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної роботи. Забезпечення наукового пошуку, розвиток здібностей у напрямках наукової, проектної діяльності; поєднання теоретичних та практичних знань реалізується через комплексний педагогічний проект Ліцейна академія наук (ЛАН) «ВЄДІ». У методичному плані ЛАН є рольовою ігровою формою організації та інтенсифікації пізнавальної діяльності учнів з елементами самостійної науково-дослідної роботи. Набуття здобувачами освіти досвіду участі в науково-дослідницькій роботі, наукових дискусіях, конференціях, семінарах; здійснення науково-практичної діяльності – завдання, які реалізуються в освітньому закладі для обдарованої молоді.

На окрему увагу заслуговує багаторічний досвід (з 1995 р.) проведення літніх інтелектуальних шкіл. «Це ефективна форма поєднання літнього відпочинку, інтенсивного духовного, інтелектуального розвитку і реалізації творчого потенціалу кожного з її учасників. Це унікальна форма освітньої роботи, що допомагає зробити навчання радісним і повноцінним» [3, 41].

Новий формат організації навчальної практики здобувачів освіти відкриває потужні можливості для реалізації індивідуальних і колективних проектів, адже під час інтелектуальних шкіл програма інтегрована навколо певної тематики. Знайомство з широким колом фахівців, долучених до проведення, сприяє по-новому відкривати для себе науку. Наприклад, «джерелом набуття екологічних знань стала проблемно-пошукова, науково-практична, експериментальна і краєзнавча робота, яка реалізується в різних формах» [2, 35]. Осередком еколого-освітньої діяльності закладу є агробіостанція ліцею – Дитячий ботанічний сад, який створювався упродовж багаторічної історії ліцею.

Успішною в освітньому закладі є практика організації роботи професійних студій (педагогічної, журналістської, медичної, бізнес-студії), що впливає на професійний вибір ліцеїстів та становлення відповідальної особистості. Благодійні, просвітницькі, екологічні, волонтерські акції – важливий досвід, що формує систему цінностей, збагачує соціальний і духовний досвід і сприяє гармонійному розвитку.

Отже, успішна старша профільна школа – це нові підходи, принципи, зміст, методи, форми та технології організації педагогічної діяльності.

За умови ефективної діяльності освітнього закладу, здобувачі освіти набувають компетенцій і навичок, необхідних для подальшої реалізації у сфері професійних інтересів. Це вимагає системного підходу, прогностичного бачення, світоглядного розуміння. Ідеться про створення інтегральної наскрізної системи виявлення, активного залучення обдарованої молоді до наукової діяльності на всіх етапах навчання та вдосконалення фахового рівня

Література

1. Єрмаков І. Компетентнісний потенціал проектної діяльності / І. Г. Єрмаков // Проектна діяльність у школі / упоряд. Голубенко. Київ : Шкільний світ. 2006. С. 5–18.
2. Карпенко Ю. О. Потоцька С. О. Агробіостанція ліцею як осередок науково-дослідної, еколого-освітньої та рекреаційної діяльності // Обдарована дитина. 2013. № 16. С. 34–38.
3. Нудьга Н. В. Літня школа – ключ до серця і розуму // Обдарована дитина. 2013. № 16. С. 41–49.
4. Недодатко Н. Г. Формування навчально-дослідницьких умінь старшокласників : дис. канд. пед. наук : 13.00.01 / Криворізький державний педагогічний університет. Кривий Ріг. 2000. 38 с.